

Základní škola Ostrava-Hrabová, Paskovská 46,
příspěvková organizace

Školní preventivní strategie

2019-2024

Ředitel školy: Mgr. Radek Pollo

Vypracovala: Mgr. Martina Janečková (ŠMP)

1. ÚVOD

Školní preventivní strategie (ŠPS) je součástí školního vzdělávacího programu. ŠPS je dlouhodobý preventivní program – záměr školy, definuje dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé cíle v rámci prevence rizikových projevů chování, přizpůsobuje se kulturnímu a sociálnímu klimatu, struktuře i specifikám školy, žákovské populaci i okolí školy, respektuje rozdíly ve školním prostředí.

Prevence rizikových projevů chování se již stala nedílnou součástí výchovy i výuky na základní škole, ovšem hranice školy do značné míry přesahuje. Prevenci chápeme jako prostředek, kterým dětem naznačíme, jak zaujímat postoje a názory, jak argumentovat a diskutovat, jak přijímat a odmítat, jak se nebát říci svůj názor, jak využívat volný čas, jak pochopit sám sebe, jak poznat ostatní, jak hledat ty správné lidi a být tím správným člověkem mezi nimi.

2. ZÁKLADNÍ ÚDAJE ŠKOLY

Název školy	Základní škola, Ostrava-Hrabová, Paskovská 46, příspěvková organizace
Adresa školy	Paskovská 46/110, 720 00 Ostrava-Hrabová
E-mail	info@zshrabova.cz
www stránka	www.zshrabova.cz
Telefon	599 507 121
Ředitel školy	Mgr. Radek Pollo
Zástupce ředitele	Mgr. Věra Kozubová
Zřizovatel	Statutární město Ostrava – městský obvod Hrabová
Adresa zřizovatele	Bažanova 4, 720 00 Ostrava-Hrabová

Školní metodik prevence	Mgr. Martina Janečková
Telefon	599 507 126
E-mail	martina.janeckova@zshrabova.cz

Výchovný poradce	Mgr. Alena Gomolová
Telefon	599 507 127
E-mail	alena.gomolova@zshrabova.cz

Školní psycholog	Mgr. Jakub Škrov
E-mail	jakub.skrov@zshrabova.cz

Druhy a typy školských zařízení, která škola sdružuje:

1. Základní škola:

- kapacita 700 žáků
- současný stav 356 žáků

2. Školní jídelna:

- kapacita 400 jídel
- průměrný počet jídel 323 jídel

3. Školní družina:

- kapacita 110 žáků
- současný stav 110 žáků

4. Školní klub:

- kapacita 30 žáků
- současný stav 27 žáků

Základní škola byla zařazena do sítě škol: 1.1.2003

3. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola v Ostravě – Hrabové je umístěna na začátku obce, poblíž autobusové zastávky. Je to škola „rodinného typu“. Jde o školu plně organizovanou s devíti postupnými ročníky, školní družinou, školním klubem a školní jídelnou. Školu navštěvuje v průměru 340 - 360 žáků ročně. Přibližně čtvrtina žáků dojíždí z jiného obvodu.

Do školní družiny dochází maximálně 110 žáků a do školního klubu 30 žáků.

Vybavenost školy

18 učeben – tříd

odborné učebny pro předměty:

- zeměpis a hudební výchova
- učebna společenských věd
- informační centrum – knihovna
- přírodopis
- fyzika – chemie
- přírodověda
- jazyková učebna

2 počítačové učebny

3 učebny školní družiny

2 tělocvičny

multifunkční hřiště

školní jídelna

Charakteristika pedagogického sboru

Pedagogický sbor základní školy má 22 pedagogů včetně vedení školy, 2 asistentky pedagoga, speciálního pedagoga, 5 vychovatelek ŠD, 7 správních zaměstnanců. Škola má výchovného poradce, školního metodika prevence rizikového chování žáků, speciálního pedagoga, dva ICT koordinátory a školního psychologa.

Charakteristika žáků

Většina žáků naší školy je z Ostravy-Hrabové. Další žáci dojíždějí do školy z jiných částí Ostravy, např. Hrabůvky, Vítkovic, Paskova, Vratimova, Nové Bělé atd.

4. POPIS AKTUÁLNÍHO STAVU

Naše škola se snaží nejen kvalitně vzdělávat, ale také vytvářet pozitivní atmosféru školy. Na škole proto aktivně působí kolektiv výchovných a poradenských pracovníků - výchovný poradce, školní metodik prevence, speciální pedagog a školní psycholog. Díky spolupráci s ostatními pracovníky školy se nám zatím daří minimalizovat rizikové chování žáků.

V letech 2014-2017 byla provedena analýza rizikových projevů chování formou dotazníkového šetření mezi žáky II. stupně a pedagogickými pracovníky (viz příloha 1-3). Tato analýza a také informace z třídnických hodin, hodin výchovy k občanství,

výchovy ke zdraví a řešené případy z oblasti rizikových projevů chování v daném období se staly základem pro vytvoření této dlouhodobé strategie.

a) Vyhodnocení dotazníků - učitelé

Pedagogové považují za největší problémy zejména netolismus, náznaky šikany, vandalismus žáků, abúzuz tabáku a patologické hráčství.

b) Vyhodnocení dotazníků - žáci

Žáci jednoznačně spatřují největší problém v netolismu následuje abúzuz tabáku, náznaky šikany a vandalismus.

Z daných zjištění od žáků i učitelů jednoznačně vyplývá výrazný vzestup netolismu u dětí všech věkových kategorií. Zákonní zástupci žáků jsou na tuto skutečnost pravidelně na třídních schůzkách a konzultacích upozorňováni, ale bohužel nedochází ke zlepšení situace. Kyberprostor, sociální sítě, PC hry jsou velmi výrazným fenoménem dnešní doby. Lze ale jednoznačně říct, že tento problém musí být jasně ošetřen zákonnými zástupci žáků. Setkáváme se ale se situacemi, kdy zákonní zástupci neví, jak je vyplněn volný čas dítěte a čím se zabývá odpoledne popř. v noci. Škola zvýšila prevenci tohoto jevu a bude nadále sledován.

c) Informace od zákonných zástupců žáků

Zákonní zástupci žáků mají možnost sdělovat své názory a postoje k realizaci prevence rizikových projevů chování v průběhu pravidelných třídních schůzek, během individuálních konzultací nebo prostřednictvím emailové korespondence. S problémy se rodiče většinou obracejí na třídního učitele svého dítěte. Ten následně řeší problém sám, případně požádá o spolupráci školního metodika prevence rizikového chování a výchovného poradce.

Poznat důkladněji prostředí školy a lépe tak chápat potřeby svých dětí mohou rodiče i na různých akcích pořádaných školou např. „Dni otevřených dveří“. Pro zlepšení kontaktů jsou na internetových stránkách školy e-mailové adresy všech vyučujících.

d) Informace z vyhodnocení MPP realizovaných na škole v uplynulých letech

K projevům rizikového chování žáků v naší škole patří:

- špatné vztahy mezi žáky, projevy agresivního chování
- nevhodné užívání mobilních telefonů a internetu
- přestupky vůči školnímu řádu
- užití tabákových výrobků

5. SPOLUPRÁCE, PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ PREVENCE

a) Spolupráce

Podmínkou účinnosti je vzájemná spolupráce: ŠMP - vedení školy - výchovný poradce - učitelé předmětů zapojených do prevence (Ov, Rv, Př, Vz, Vo...) - ostatní učitelé popř. školní psycholog.

b) Personální zajištění prevence

Školní metodik prevence (ŠMP) – *metodicky vede a koordinuje prevenci ve škole, realizuje preventivní aktivity*

- seznamuje ředitele školy s podrobnostmi preventivního programu školy na daný školní rok
- spolupracuje s výchovným poradcem
- zúčastňuje se odborných seminářů a porad ŠMP a informuje ostatní pracovníky školy
- vytváří MPP, ŠPS, podílí se na jejich realizaci a hodnotí úspěšnost
- detailně rozpracovává a každoročně vyhodnocuje preventivní aktivity s pedagogy I. a II. stupně, kteří realizují preventivní aktivity v rámci výuky
- (Vz, Vo, Ov, Prv, Př ...)
- proškolení pedagogických pracovníků, popř. správních zaměstnanců v problematice rizikového chování žáků – diagnostika, řešení, prevence
- proškolení zákonných zástupců žáků v problematice rizikového chování žáků – informace, aktuální situace, diagnostika, řešení, prevence
- konzultace, krizová intervence
- spolupráce se zákonnými zástupci žáků
- www stránky školy
- podněty zákonných zástupců žáků a zástupců obce z jednání školské rady
- aktivity pro žáky – specifická a nespecifická prevence
- preventivní programy
- jednorázové akce
- volnočasové aktivity
- spolupráce s jinými institucemi

Výchovný poradce (VP) - *intenzivně spolupracuje s metodikem prevence na realizaci preventivních aktivit. Zaměřuje se na žáky s výchovnými a studijními problémy, koordinuje práci s žáky se specifickými poruchami učení a chování, vyhledává žáky, kteří jsou ohroženi ve vztahu k problémům prevence. Jedná se sociálním odborem, konzultuje problémy s odbornými pracovišti SPC, PPP. Nabízí pomoc žákům a zákonným zástupcům při volbě povolání, odkazuje na další poradenské možnosti. Zajišťuje besedy v rámci volby povolání.*

Ředitel školy (ŘŠ) – vytváří *materiální, personální, časové a další podmínky pro realizaci preventivních aktivit*. Sleduje efektivitu prevence rizikových projevů chování, sleduje problémy v kontextu celé školy a provádí personální a organizační opatření. Svolává porady pedagogických pracovníků.

Třídní učitelé (TU) - *spolupracují na realizaci preventivních aktivit*. Věnují se žákovi v rámci výuky, rozvíjí jeho kompetence v oblasti sociálních dovedností. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků i celé třídy. Vyhodnocují sociální klima ve třídě. Třídní učitelé jsou v kontaktu s rodinou žáka a poskytují o něm informace při třídních schůzkách.

Školního psycholog (ŠP) - *spolupracuje na realizaci preventivních aktivit*. Individuálně pracuje s problémovými žáky. Úzce spolupracuje s VP, ŠMP, TU a vedením školy při řešení aktuálních problémů, provádí sociometrie tříd, nabízí své služby také zákonným zástupcům žáků.

Odborné instituce - *spolupracují na realizaci preventivních aktivit* (Renarkon, PPP – metodik prevence, Pavučina, Policie ČR, Městská policie, Český červený kříž ad.).

Volnočasové, sportovní a kulturní organizace - *spolupracují na volnočasových aktivitách* (Sokol Hrabová, Hasiči Hrabová, ZUŠ ad.)

6. STANOVENÍ CÍLE ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

a) Dlouhodobé cíle v rámci ŠPS

- snažit se vychovat žáka odpovědného za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku.
- vést žáky ke zdravému životnímu stylu
- vést žáky k dodržování stanovených pravidel (především pravidel školního řádu, třídních pravidel a pravidel slušného chování)
- vést žáky k vzájemné pomoci a ohleduplnosti, minimalizovat výskyt agresivního chování mezi žáky
- vést žáky ke smysluplnému trávení volného času
- vést žáky k ochraně zdraví, budovat postoje k odmítání návykových látek
- vést žáky k odmítavým postojům proti rasismu, antisemitismu a xenofobii
- vytvořit ucelený systém vzdělávání a poradenství pro zákonné zástupce, žáky a pedagogy
- vybírat efektivní programy primární prevence
- zapojit do problematiky prevence celý pedagogický sbor

b) Střednědobé cíle v rámci ŠPS

žáci:

- naučit žáky rozpoznat projevy rizikového chování a krizové situace, umět v těchto případech vhodně reagovat
- průběžně sledovat, zjišťovat klima třídy a vytipovat žáky s problematickými vztahy
- podporovat sportovní a kulturní aktivity žáků
- mít pravidelné třídnické hodiny

zákonní zástupci žáků:

- prohlubovat spolupráci se zákonnými zástupci žáků v oblasti prevence rizikového chování
- informovat zákonné zástupce žáků o plánu primární prevence rizikového chování

pedagogové:

- vzdělávat pedagogy v oblasti školního násilí, vedení třídnických hodin, řešení konfliktních situací mezi žáky
- spolupracovat v rámci pedagogického týmu
- klást důraz na specifickou i nspecifickou prevenci

c) Krátkodobé cíle v rámci ŠPS

žáci:

- nabídnout žákům účast v kroužcích a mimoškolních zařízeních pro volný čas
- šetření vztahů ve třídách, jejich vyhodnocení, rozbory v rámci třídnických hodin
- zajistit vhodné preventivní programy a besedy s externími pracovníky
- zajistit přehled o všech nebezpečích a formách rizikového chování

zákonní zástupci žáků:

- informovat zákonné zástupce žáků o možnostech získávání informací a rad v oblasti prevence rizikového chování žáků
- zvát zákonné zástupce na pravidelné třídní schůzky a konzultace

pedagogové:

- naplňovat Minimální preventivní program na daný školní rok
- vyhledávat projevy možného výskytu forem rizikového chování
- v krizových situacích postupovat dle krizového plánu školy
- průběžně sledovat klima třídy a pracovat s žáky s problematickým chováním

7. PLATNÁ LEGISLATIVA

Zákony

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (od 1. 9. 2017 novela)
- Zákon č. 65/2017 Sb., zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 250/2016 zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
- Zákon č. 251/2016 Sb. zákon o některých přestupcích
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů
- Zákon 89/2012 Sb. Občanský zákoník
- Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Vyhlášky

- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- Vyhláška 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditačních komisí a kariérním systému pedagogických pracovníků
- Vyhláška 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených MŠMT, krajem, (...)
- Vyhláška 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky
- Vyhláška 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání na konzervatoři
- Vyhláška 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů
- Nařízení vlády 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků

Metodické doporučení a pokyny

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28
- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikany mezi žáky škol a školských zařízení č. j. 21149/2016
- Metodický pokyn MŠMT k jednotnému postupu při omlouvání nepřítomnosti žáků ve škole a při prevenci a postihu záškoláctví, č. j. 10 194/2002-14
- Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie

a intolerance č. j. 14 423/99-22

- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu č. j 11 691/2004-24
- Spolupráce předškolních zařízení škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané č.j.: 25 884/2003-24
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, č. j. 37 014/2005

8. VYMEZENÍ RIZIKOVÝCH PROJEVŮ CHOVÁNÍ

Primární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT dle **Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j.: 21291/2010-28** se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

- agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedii,
- násilí, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- delikventní chování ve vztahu k hmotným statkům – vandalismus, krádeže, sprejství a další trestné činy a přečiny
- záškoláctví
- závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
- spektrum poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie)
- negativní působení sekt
- sexuální rizikové chování

rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- domácího násilí,
- týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání,
- ohrožování mravní výchovy mládeže

Okruhy prevence rizikových projevů chování žáků tedy jsou:

- **šikana** – besedy pro žáky, přednáška pro zákonné zástupce žáků, proškolení pedagogů, interaktivní hodiny ve výuce
- **záškoláctví** – důslednost při omlouvání absence, upozornění zákonných zástupců na třídních schůzkách, proškolení pedagogů
- **rasismus, xenofobie** – pozitivní sociální zkušenost s jinými etniky, proškolení pedagogů
- **vandalismus** – důslednost ve výchovně vzdělávacím procesu školy, besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce
- **kriminalita, delikvence** - důslednost ve výchovně vzdělávacím procesu školy, besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce
- **- drogové závislosti** - přednáška pro rodiče, proškolení pedagogů, besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce
- **sex, HIV/AIDS** – besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce
- **náboženský extremismus** – besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce
- **netolismus** – besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce, proškolení pedagogů
- **gambling** – besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce, proškolení pedagogů
- **domácí násilí** – proškolení pedagogů, interaktivní hodiny ve výuce
- **týrání a zneužívání dětí** – proškolení pedagogů, interaktivní hodiny ve výuce
- **ohrožování mravní výchovy mládeže** – proškolení pedagogů
- **poruchy příjmu potravy** – besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce

Vymezení primární prevence

„**Primární prevencí** rozumíme veškeré konkrétní aktivity realizované s cílem předejít problémům a následkům spojeným se rizikovými projevy chování, případně minimalizovat jejich dopad a zamezit jejich rozšíření.

Důraz je kladen zejména na specifickou primární prevenci, tj. systém aktivit a služeb, které se zaměřují na práci s populací, u níž lze v případě jejich absence předpokládat další negativní vývoj a který se snaží předcházet nebo omezovat nárůst jeho výskytu. Jsou to tedy programy, které se zaměřují na určité cílové skupiny a snaží se hledat způsoby, jak předcházet vzniku a rozvoji rizikových projevů chování. Nejjednodušší definicí specifických preventivních programů je tzv. ekonomická negativní definice: Programy specifické primární prevence jsou všechny takové programy, které by neexistovaly, kdyby neexistoval problém rizikových projevů chování, tj. tyto programy by za neexistence fenoménu sociální patologie nevznikaly a nebyly rozvíjeny.“

Specifická primární prevence může být realizována jako

- **Všeobecná** - specifická PP je zaměřena na cílovou skupinu, např. třídu, u které není zatím specifikováno nebo nejví známky rizikového chování.

- **Selektivní PP** - je zaměřena na primární cílovou skupinu - ta část populace, u které chceme zamezit vzniku rizikového chování.
- Součástí primární prevence je také včasná intervence (někdy nazývaná též jako **indikovaná prevence**), která předchází sekundární prevenci, tj. přímé individuální práci s klientem.

Nespecifickou primární prevencí se rozumí aktivity, které tvoří nedílnou součást **primární prevence** a jejímž obsahem jsou všechny metody a přístupy umožňující rozvoj harmonické osobnosti, včetně možnosti rozvíjení nadání, zájmů, pohybových a sportovních aktivit. Programy nespecifické prevence (např. různé volnočasové aktivity) by existovaly a byly by žádoucí i v případě, že by neexistovaly rizikové projevy chování.

Vymezení sekundární prevence

Sekundární prevence – předcházení vzniku, rozvoji a přetrvávání rizikového chování. V tomto pojetí je sekundární prevence název pro včasnou intervenci, poradenství a léčení.

Základní kompetence prevence

- **Zvyšování sociální kompetence** - rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomování si důsledků jednání.
- **Posilování komunikačních dovedností** - zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku.
- **Vytváření pozitivního sociálního klimatu** - každodenní život školy musí mít takovou kvalitu, aby žákům umožňoval osvojit si kompetence zdravého životního stylu, pocit důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty.
- **Formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám** - pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje.
- **Bezpečná škola** - prevence před úrazy a ochrana zdraví žáků ve škole.

Při rozborech a hodnoceních budeme vycházet z následujících poznatků a zkušeností:

- dotazníky a ankety
- hodiny Vz, Vo v 6. – 9. ročníku - názory, reakce a znalosti žáků
- slohová cvičení, které souvisejí s rizikovými projevy chování (Čj)
- výtvarná díla žáků (Vv)

- modelové situace, scénky ve vyučování
- skupinové vyučování
- zájmy a volnočasové aktivity žáků, kroužky
- diskuze s lektory
- zkušenosti z lyžařských kurzů, pobytů v přírodě a školních výletů
- chování žáků a další mládeže v odpoledních hodinách
- porady učitelů, připomínky k chování žáků
- konzultace se zákonnými zástupci žáků
- zprávy z žákovské samosprávy
- individuální pohovory s žáky
- zájem žáků o téma sociálně patologických jevů
- informace k problémům v médiích, především v časopisech pro mládež, tisk, internet, televize
- současné trendy ovlivňující život dětí a mládeže
- diskuze s ostatními ŠMP
- zkušenosti z předchozích aktivit, jejich rozbor

9. FINANCOVÁNÍ PREVENCE

Každoročně je z rozpočtu školy na prevenci vyčleněna částka minimálně 5000,- Kč (ÚMOb Hrabová – zřizovatel školy), dalšími konkrétními částkami přispívají rodiče žáků.

10. VZDĚLÁVÁNÍ

a) Vzdělávání školních metodiků prevence

V posledních letech je nabídka velmi bohatá a práce ŠMP náročná. Aby se v problému ŠMP orientoval, je naprosto nezbytné také individuální vzdělávání a vlastní studium, protože styl a metody práce se neustále proměňují podle současné celospolečenské situace i aktuálních poměrů. Pedagogicko-psychologická poradna a také okresní metodik prevence a jeho semináře zůstávají i nadále výborným zdrojem informací pro ŠMP.

Studium ŠMP k výkonu specializovaných činností - prevence sociálně patologických jevů.

b) Vzdělávání pedagogů

Původní koncepce, kdy výchovný poradce, ŠMP nebo jiní účastníci vzdělávacích akcí informovali zprostředkovaně své kolegy, se neopustila. Velmi přínosné i ekonomické by mohly být také školení a přednášky, uspořádané pro pedagogy přímo ve škole. Sami učitelé navštěvují řadu seminářů a získávají cenné zkušenosti.

---

11. FORMY A METODY PRÁCE

PRIMÁRNÍ PREVENCE (PP) V RÁMCI JEDNOTLIVÝCH VYUČOVACÍCH PŘEDMĚTŮ (viz také MPP příloha č. 1)

I. STUPEŇ

Prevenici má na starosti třídní učitel, záleží do značné míry na jeho osobnosti, jak bude pracovat, do kterých předmětů zařadí níže vyjmenované tematické okruhy. U malých dětí (1. a 2. třída) je PP v podstatě nedílnou součástí práce učitele, kterou vždy dělal, stačí, když si bude svůj podíl na PP uvědomovat a vědět o kontextu v rámci MPP. S oblastí PP se žáci setkají v prvouce, přírodovědě, vlastivědě a dalších předmětech. Učitel na 1. stupni ve svém vyučování využije všech možných pracovních metod. Fakt, že získání všech výše uvedených znalostí jde napříč jednotlivými předměty, tomu naopak prospěje a žák se naučí poznávat souvislosti. Na rozdíl od druhého stupně má učitel tu výhodu, že ví přesně, co již žáci znají a jak čemu rozumí. Umožňuje mu to plynule navazovat na další oblasti prevence.

Příklady metod práce pro učitele na 1. a 2. stupni:

- výklad (předávání informací, lze koordinovat a konzultovat se ŠMP), v přírodovědě, prvouce aj.
- samostatná práce, domácí příprava (lze zjistit zájem a informovanost rodičů)
- projektové vyučování (v návaznosti na domácí přípravu, žáci zpracovávají téma z oblasti pro nástěnku, časopis apod.), ve výtvarné výchově, českém jazyce, přírodovědě ad.
- skupinová práce (návik argumentace a obhajoby názorů, výběr informací, spolupráce), ve všech předmětech
- prožitkové metody, hraní rolí (sociální a tvořivé hry, konflikt a možnosti jeho řešení, argumentace a odmítání, posilování prožitku ze hry)
- využití materiálů školy z oblasti PP (video, učebnice Sám sebou, další materiály a zásobník her)
- interaktivní metody

II. STUPEŇ

Práce na druhém stupni je velmi důležitá, ale obtížná z hlediska koordinace činnosti. Není dobré, když se žáci cítí informacemi přesyceni (drogy). Učitelé občanské výchovy, rodinné výchovy, výchovy ke zdraví, výchovy k občanství, přírodopisu a dalších by měli jasně vědět, co se kdy probírá, jaké nadstandardní aktivity žáci absolvují. Významnou roli hraje osobnost učitele.

12. NADSTAVBOVÉ AKTIVITY

Všechno, co se pro žáky připravuje mimo rámec "normální" výuky ve třídě, nezaručuje ještě úspěch ani efektivitu, přestože nestandardní forma i prostředí umožňuje žákům lépe vnímat problémy v kontextu společenského jevu, nikoli jako "probíranou látku". Zkušenosti z posledních let naznačují, že PP nelze omezit na vyučovací hodiny a 1-2 besedy s odborníkem ve třídě. Problematika je mnohem závažnější a žáci by měli projít, poznat a prožít mnohem více.

NADSTAVBOVÉ AKTIVITY V RÁMCI ŠKOLY

Řada školních aktivit a akcí s PP přímo nebo nepřímo souvisí. Škola také své akce každoročně opakuje a kontinuita činností PP je podmínkou její funkčnosti. Řadu let škola zajišťuje pro žáky řadu volnočasových aktivit, přičemž využíváme také dobré podmínky v okolí školy.

Ozdravné pobyty, lyžařské kurzy

Ozdravné pobyty a lyžařské kurzy mají tradici a jsou součástí ŠVP školy. Současná strategie školy, totiž vzdělávat učitele v oblasti zážitkové pedagogiky, umožňuje využít ideální podmínky, které tyto aktivity poskytují: nestandardní prostředí, volný čas, hry a sport, seberealizace a spolupráce, zpětná vazba, modelové situace, rozvoj osobnosti, zodpovědnost atd. Učitelé předkládají před odjezdem přesný program a vedení školy doporučuje zapojit prvky PP. Z hlediska efektivit je také důležitá zpětná vazba, realizovaná podle možností: nástěnka, foto a video dokumentace, slohové práce, dokončení, zpracování a prezentace projektů. Doporučujeme také žáky motivovat před odjezdem, aby se těšili na specifickou práci a zážitky.

Zážitkové kurzy RENARKONU

Škola efektivně spolupracuje při přípravě a realizaci zážitkových programů s dalšími subjekty a je také závislá na finanční podpoře (kurz Renarkonu hrazen z rozpočtu školy) a koncepci kurzu. Jeho realizace zůstává již v režii instituce. S Renarkonem spolupracuje škola již delší dobu. 4. ročník absolvuje v jednom školním roce bloky primární prevence pod názvem Buď OK. 6.-7.ročník tento program absolvuje v průběhu dvou let. Program je přizpůsoben běžnému školnímu roku a zapadá tak do kontextu běžného školního života.

Témata jednotlivých bloků jsou zaměřena nejen na problematiku drogových závislostí, ale i na rozvíjení komunikativních dovedností, schopnosti autonomního rozhodování, posilování sebevědomí a sebejistoty, řešení problémů, zodpovědnosti.

Nedílnou součástí je i problematika AIDS, gamblingu a náboženských sekt. V celém programu se klade důraz zdravý životní styl.

Den otevřených dveří (DOD), jarmark vánoční nebo velikonoční, besídka, rozloučení 9. ročníku, projekty (např. Den Země)

Slouží především k prezentaci školy a její práce. Škola má příležitost zákonné zástupce žáků i veřejnost seznámit se svou koncepcí a prezentovat svoje aktivity.

Žákovský parlament

Žákovský parlament je mezičlánkem mezi vedením školy, učiteli a třídními kolektivy, poskytuje žákům možnost se svými názory a připomínkami podílet na rozvoji školy, dává žákům právo vyjádřit slušnou formou vlastní názor a požadavek. Parlament rozvíjí smysl pro odpovědnost (odpovědnost za podané návrhy, odpovědnost za plnění přijatých úkolů,...), slouží jako prevence nežádoucího chování, podporuje spolupráci tříd a celé školy a stmeluje 1. a 2. stupeň. Skládá se ze zástupců žáků 3. – 9. ročníku, kteří se účastní schůzek ŽP a jsou hlavními organizátory akcí.

Zapojení do projektu Nenech to být

Nenech to být je webová platforma a mobilní aplikace bojující proti šikaně a vylučování z kolektivu na školách po celém světě. S podporou MŠMT přináší efektivní způsob odhalování problémů již v jejich začátcích.

Ostatní

Škola využívá služeb dalších subjektů podle potřeby a jsou plánovány a vyhodnoceny v rámci MPP na daný školní rok.

13. VOLNOČASOVÉ AKTIVITY

- **ZÁJMOVÉ ČINNOSTI**
- každý rok nabízeny zájmové útvary
- **SPORT**
- školní hřiště každé odpoledne přístupné, o víkendu celý den
- **SOUTĚŽE A TURNAJE**
- účastníme se většiny olympiád, komerčních i meziškolních turnajů, závodů

14. KONZULTAČNÍ HODINY

Pravidelné konzultační hodiny mají stanoveny výchovný poradce a ŠMP. Školní metodik prevence je v současné době učitel s plným úvazkem, navštěvuje zákonné zástupce žáků na třídních schůzkách, žáci za ním chodí se svými problémy a úzce spolupracuje s vedením školy, výchovným poradcem, školním psychologem a třídními učiteli. Zákonní zástupci žáků jsou mnoha způsoby informováni o činnosti ŠMP a mohou si schůzku domluvit.

15. INFORMOVÁNÍ ZÁKONNÝCH ZÁSTUPCŮ ŽÁKŮ

- Třídní schůzky, třídní učitelé - konzultace z oblasti PP
- Žákovské knížky
- Leták – informační leták, šikana, internet a počítačové hry, drogy
- Konzultační hodiny ŠMP
- www, @ - informace na stránkách školy
- Školská rada
- SRPŠ
- Nástěnka prevence rizikových projevů chování

16. SPOLUPRÁCE S JINÝMI INSTITUCEMI A ORGANIZACEMI

- PPP, okresní metodik prevence
- Lékaři
- Krizové centrum
- Sociální odbory
- Městská policie, PČR
- Renarkon
- Pavučina
- Pedagogogicko - psychologické poradny
- ÚMOb Hrabová
- Sokol Hrabová
- Hasiči Hrabová
- Dětský domov Hrabová
- Kliničtí psychologové (psychiatři)

17. PROPAGACE ŠKOLY

- www.zshrabova.cz
- informační letáky
- Hrabovské listy
- školní časopis
- nástěnky školy

18. SLEDOVÁNÍ EFEKTIVITY

Při hodnocení vycházíme ze zkušeností a návaznosti jednotlivých aktivit. Všechny aktivity žáků, ať už projekty z vyučování nebo třeba kurzy, opakovaně prezentujeme žákům, zákonným zástupcům žáků i učitelům. Zájem o některé akce stoupá, jinde je nižší. To se stává východiskem pro osnovu aktivit na následující rok. K řadě akcí zjišťujeme ohlas u žáků návazným programem. Jednou ročně provádí školní metodik prevence vyhodnocení MPP. Sledujeme problémové žáky, jejich počet, chování a vliv ve skupině. Podle situace pak reagujeme (kontakt se zákonnými zástupci, zvláštní třídní schůzky, sociometrický rozbor třídy apod.). Každoročně budeme provádět dotazníková šetření zaměřená na srovnání rizikových projevů chování.

V Ostravě dne 3. 1 .2019

.....
Mgr. Radek Pollo
ředitel školy

.....
Mgr. Martina Janečková
školní metodik prevence

Vyhodnocení RCHŽ 1 a RCHŽ 2

Školní rok: 2014/2015

počet respondentů RCHŽ 1 (učitelé): 28

počet respondentů RCHŽ 2 (žáci): 154

Rizikové chování žáků	výsledek RCH1 /průměr/	výsledek RCH2 /průměr/
záškoláctví	1,3	1,5
šikana	1,6	1,5
rasismus, xenofobie	1,1	1,3
vandalismus	1,4	1,4
kriminalita, delikvence	1,1	1,1
abúzus tabáku	1,3	1,7
abúzus alkoholu	1,1	1,5
abúzus marihuany	1,1	1,3
abúzus extáze	1,0	1,0
abúzus pervitinu	1,0	1,2
abúzus heroinu	1,0	1,0
rizikový sex, HIV/AIDS	1,1	1,0
náboženský extremismus	1,0	1,1
netolismus (virtuál. drogy)	1,8	3,7
patol. hráčství (gambling)	1,4	1,0
domácí násilí	1,3	1,1
týrání a zneužívání dětí	1,1	1,1
ohrožování mravní výchovy mládeže	1,0	tento údaj není v dotazníku RCH2
poruchy příjmu potravy	1,1	1,2

Pořadí rizikového chování žáků – učitelé:

1. netolismus (virtuální drogy)
2. šikana
3. vandalismus

Pořadí rizikového chování žáků – žáci:

1. netolismus (virtuální drogy)
2. abúzus tabáku
3. záškoláctví, šikana, abúzus alkohol

Vyhodnocení RCHŽ 1 a RCHŽ 2

Školní rok: 2015/2016

počet respondentů RCHŽ 1(učitelé): 25

počet respondentů RCHŽ 2 (žáci): 150

Rizikové chování žáků	výsledek RCH1 /průměr/	výsledek RCH2 /průměr/
záškoláctví	1,4	1,4
šikana	2,1	1,5
rasismus, xenofobie	1,5	1,4
vandalismus	2,1	1,8
kriminalita, delikvence	1,3	1,4
abúzus tabáku	1,8	2,0
abúzus alkoholu	1,1	1,4
abúzus marihuany	1,1	1,2
abúzus extáze	1,0	1,0
abúzus pervitinu	1,0	1,0
abúzus heroinu	1,0	1,0
rizikový sex, HIV/AIDS	1,2	1,2
náboženský extremismus	1,1	1,0
netolismus (virtuál. drogy)	2,0	4,0
patol. hráčství (gambling)	1,5	1,0
domácí násilí	1,3	1,1
týrání a zneužívání dětí	1,2	1,1
ohrožování mravní výchovy mládeže	1,3	tento údaj není v dotazníku RCH2
poruchy příjmu potravy	1,3	1,1

Pořadí rizikového chování žáků – učitelé:

- 1.šikana, vandalismus
- 2.netolismus (virtuální drogy)
- 3.abúzus tabáku

Pořadí rizikového chování žáků – žáci:

- 1.netolismus (virtuální drogy)
- 2.abúzus tabáku
3. vandalismus

Vyhodnocení RCHŽ 1 a RCHŽ 2

Školní rok: 2016/2017

počet respondentů RCHŽ 1(učitelé): 21

počet respondentů RCHŽ 2 (žáci): 122

Rizikové chování žáků	výsledek RCH1 /průměr/	výsledek RCH2 /průměr/
záškoláctví	1,3	1,4
Šikana a vztahy ve třídě	1,9	2,3
rasismus, xenofobie	1,4	1,9
vandalismus	1,9	2,0
kriminalita, delikvence	1,1	1,3
abúzus tabáku	1,9	1,8
abúzus alkoholu	1,4	1,4
abúzus marihuany	1,2	1,1
abúzus extáze	1,0	1,0
abúzus pervitinu	1,0	1,0
abúzus heroínu	1,0	1,0
rizikový sex, HIV/AIDS	1,1	1,3
náboženský extremismus	1,1	1,1
netolismus (virtuál. drogy)	2,5	3,5
patol. hráčství (gambling)	1,5	1,1
domácí násilí	1,1	1,1
týrání a zneužívání dětí	1,1	1
ohrožování mravní výchovy mládeže	1,1	tento údaj není v dotazníku RCH2
poruchy příjmu potravy	1,1	1,1

Pořadí rizikového chování žáků – učitelé:

- 1.netolismus
- 2.šikana, abúzuz tabáku, vandalismus
3. patologick hráčství

Pořadí rizikového chování žáků – žáci:

- 1.netolismus (virtuální drogy)
- 2.šikana a vztahy ve třídě
- 3.vandalismus